

## Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 4/1997 vp

### Hallituksen esitys laiksi kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella

Eduskunta on 21 päivänä toukokuuta 1997 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 78/1997 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylitarkastaja Jaana Heikkinen maa- ja metsätalousministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Paula Puoskari oikeusministeriöstä, osastopäällikkö Matti Sandqvist Rajavartiolaitoksesta, puheenjohtaja Matti Pulli Rajajokikomissiosta ja puheenjohtaja Reino Välimaa Tornionjoen kalastusalueelta. Lisäksi ulkoasiainministeriö on antanut kirjallisen asiantuntijalausunnon.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erityinen laki Ruotsin kanssa tehdyssä rajajokisopimuksessa tarkoitettua Tornionjoen kalastusalueella kalastamisesta siltä osin kuin rajajokisopimuksen määräyksiä ei väliaikaisesti sovelleta.

Rajajokisopimuksen B liitteenä olevan Tornionjoen kalastussäännön eräiden määräysten soveltaminen keskeytetään noottienvaihdolla tehtävällä sopimuksella. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi laki kalastuksen järjestämisestä Tornionjoen kalastusalueella siltä osin kuin kalastussäännön soveltaminen keskeytetään.

Laissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta antaa kalastusta koskevia säännöksiä Tornionjoen kalastusalueen Suomen puoleisella osalla. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi rangaistuksesta maa- ja metsätalousministeriön antaman säännöksen vastaisesti kalastamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan, kun sopimus Tornionjoen kalastussäännön eräiden määräysten soveltamisen keskeyttämisestä tulee voimaan. Laki olisi voimassa sopimuksen voimaoloajan. Lain voimaantulosta ja voimaoloasta säädetään tarkemmin asetuksella sopimuksen voimaansaatamisen yhteydessä.

Valiokunta katsoo, että Tornionjoen kalastusalueella lohen ja taimenen kalastuksen painopiste tulee siirtää verkoilla ja nuotilla tapahtuvasta kalastuksesta urheilukalastukseen vavalla ja

vieheellä. Näin voidaan ylläpitää kohtuullisessa laajuudessa tuloa tuottavaa turismielinkeinoa siinäkin aikana, jolloin päätavoitteena on luonnonlohikantojen elvyttäminen Tornionjoen kalastusalueella. Tämän tulee näkyä maa- ja metsätalousministeriön asianomaisessa päätöksessä.

*Valiokunta edellyttääkin, että päätöksessä kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueen rajajokisopimuksen B liitteen 1 §:ssä määritellyllä jokialueella vavalla ja vieheellä tapahtuva lohen ja taimenen kalastus sallitaan vuosina 1997—2002 toukokuun 1 päivän alusta elokuun 15 päivän loppuun lukuun ottamatta tänä aikana viikottain maanantain kello 19.00 ja keskiviikon kello 19.00 välistä aikaa ja että kaikki kalastus kulku-, ajo- ja kulleverkoilla sekä nuotilla kielletään kesäkuun 1 päivän alusta heinäkuun 20 päivän loppuun.*

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä jäljempänä esitettävien huomautuksien ja muutosehdotuksien.

6 §. Valiokunta toteaa, että Tornionjoen kalastusalueen lohi- ja taimenkantojen vahvistamisen eräs tärkeä tavoite on kalastusmatkailun kehittäminen. Tässä tarkoituksessa alueella on ryhdytty erilaisiin toimenpiteisiin kalastusmahdollisuuksien tunnetuksi tekemiseksi muun muassa järjestämällä lohen ja taimenen kalastuksen näytöstilaisuuksia ja kalastuskilpailuja. Siltä osin kuin ne ovat olleet ristiriidassa komission kalastussäännön 22 §:n nojalla antamien rajoitusmääräysten kanssa, komissio on voinut antaa niihin poikkeuslupia. Lakiehdotus toteutuessaan ei antaisi tähän mahdollisuutta. Koska toimintaa on pidettävä kalastusmatkailun edistämisen kannalta hyödyllisenä, eikä siitä asianmukaisesti rajattuna ole vahinkoa kalakannalle, valiokunta ehdottaa, että komission mahdollisuus poikke-

uslupien myöntämiseen säilytetään ottamalla 6 §:n viimeisen virkkeen loppuun lisäys siitä, että poikkeuslupa voi koskea myös lohen ja taimenen kalastusta kalastusnäytös- ja kalastuskilpailutalouksissa.

7 §. Valiokunta toteaa, että ehdotettu rangaistussäännös rakentuu niin sanotulle blankotekniikalle. Siten säännöksellä rangaistavan käyttäytymisen ala jää ainakin osittain alemmanasteisen normiston varaan. Laillisuusperiaatteeseen liittyvät lakisidonnaisuus- ja täsmällisyysvaatimukset asettavat kuitenkin rajoituksia blankorangaistusten käytölle. Ehdotetussa säännöksessä viitataan lain valtuutussäännöksiin, joissa myös karkeasti kuvataan alemmanasteisen sääntelyn alaa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että alemmanasteisia säännöksiä lain nojalla annettaessa tulee niissä viittaussäännöksellä tehdä selväksi, että säännösten rikkomisesta tuomitaan rangaistus nyt ehdotetun lain mukaan. Edellä esitettyihin täsmällisyysvaatimuksiin viitaten valiokunta ehdottaa rangaistussäännökseen tarkennuksia. Lisäksi valiokunta ehdottaa rikosnimikkeen lisäämistä säännökseen.

8 §. Valiokunnalle esitetyssä selvityksessä on todettu, että menettämisseuraamuksia koskevien rikoslain säännösten uudistaminen on vireillä oikeusministeriössä. Rikoslakiprojektin johtoryhmä on antanut asiasta mietintönsä syksyllä 1996 (oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu 4/1996). Mietintö on ollut lausuntokierroksella ja asiaa koskeva hallituksen esitys on valmisteltavana. Tämän konfiskaatiouudistuksen tavoitteena on keskittää menettämisseuraamussäännökset rikoslakiin omaksi luvuksi. Samalla pyrkimyksenä on mahdollisimman pitkälle karsia konfiskaatiota koskevat säännökset pois erityislaeista. Myös nyt kyseessä olevat säännökset tulevat rikoslain konfiskaatiouudistuksen yhteydessä arvioitaviksi uudelleen ainakin siltä osin kuin ne poikkeavat rikoslakiprojektin mietinnössä omaksutusta linjasta.

Tässä vaiheessa valiokunta ehdottaa 8 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiin kielellisiä muutoksia, jotka korostaisivat sitä, että tuomioistuin päättää menettämisseuraamuksista.

Valiokunta pitää ehdotetun 2 momentin ilmaisua ”luotettava henkilö” liian epämääräisenä. Valiokunta ehdottaakin ilmaisun korvaamista viittauksella lakiehdotuksen 11 §:n 2 momentissa tarkoitettuun, takavarikointiin oikeutettuun henkilöön.

Ehdotetun 8 §:n 3 momentin säännöksen tarkoituksena on turvata menettämisseuraamuksen täytäntöönpano. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa momentin muotoilemista siten, että se vastaa rikoslakiprojektin mietinnössä ehdotettua yleistä säännöstä säilytysastian konfiskoinnista.

9 §. Ehdotuksen mukaan kalanpyydys olisi tuomittava menetetyksi ensinnäkin silloin, kun sitä on käytetty rangaistavaan kalastukseen. Lisäksi ehdotuksen mukaan kalanpyydyksen konfiskointi olisi mahdollista silloinkin, kun pyydys olisi otettu mukaan kalavesille ”olosuhteissa, jotka 7 §:n mukaan aiheuttaisivat rangaistuksen”. Ehdotuksen mukaan voitaisiin konfiskoida esimerkiksi ehdotetun lain 3 §:n nojalla kielletty pyydys jo sillä perusteella, että se on otettu mukaan kalastusalukseen. Näyttöä kielletyn pyydyksen käytöstä ei siten tarvittaisi. Valiokunta toteaa, että ehdotettu menettämisseuraamus olisi selvästi laajempi verrattuna rikoslain nykyisiin säännöksiin tai rikoslakiprojektin uudistusehdotuksiin, joissa menettämisseuraamuksen tuomittaminen edellyttää, että on tapahtunut rikos. Tämän vuoksi ja säännöksen ymmärrettävyyden parantamiseksi valiokunta ehdottaa säännöksen tarkentamista ja sen kieliasun selkeyttämistä.

Pykäläehdotuksen mukaan kalanpyydys voitaisiin jättää kohtuussyillä konfiskoimatta. Arvon menettäminen olisi ehdotuksen sanamuodon mukaan kuitenkin aina pakollista. Ristiriidan poistamiseksi valiokunta ehdottaa myös arvon menettämisen säätämistä harkinnanvaraiseksi. Myös rikoslakiprojektin ehdotuksessa menettämisseuraamusten uudistamiseksi arvokonfiskaatio olisi aina harkinnanvarainen.

10 §. Ehdotetussa säännöksessä jää epäselväksi mitä ”erityisellä oikeudella” tarkoitetaan. Valiokunta ehdottaa säännöstä tältä osin muutettavaksi siten, että sille tulisi konfiskaatiouudistusta vastaava muotoilu.

11 §. Valiokunta ehdottaa säännöstä täsmennettäväksi kielellisesti.

12 §. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää tarpeellisena lisätä pykälään uuden 1 momentin, joka selkeyttäisi lain soveltamisalaa. Lisäksi valiokunta ehdottaa 2 momentiksi siirtävää esityksen 1 momenttia tarkennettavaksi.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

## Laki

### kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1—5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

#### 6 §

Maa- ja metsätalousministeriö voi valtuuttaa rajajokikomission myöntämään poikkeuksia 3 §:n nojalla annetusta säännöksestä. Poikkeuslupa voi koskea muiden kalalajien kuin lohen tai taimenen kalastusta kiinteillä pyydyksillä taikka lohen ja taimenen kalastusta kalastusnäytös- ja kalastuskilpailutilaisuuksissa.

#### 7 §

Joka tahallaan kalastaa vastoin 3, 4 tai 5 §:n nojalla annettua maa- ja metsätalousministeriön säännöstä tai 6 §:ään perustuvan valtuutuksen nojalla annettua rajajokikomission päätöstä taikka pitää kalastettaessa veneessä pyydystä tai pyyntivälinettä, joka 3 §:n nojalla annetun ministeriön säännöksen mukaan on kielletty, on tuomittava kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetun lain rikkomisesta sakkoon.

#### 8 §

Jos jonkun todetaan syyllistyneen 7 §:n mukaan rangaistavaan kalastukseen, on pyydytetty kala tai, milloin se on pilaantunut taikka ei enää ole tallella, sen arvo *tuomittava* menetetyksi, jollei tätä katsota *ilmeisen* kohtuuttomaksi.

Jos jostakin kalaerästä tavataan sellaista kalaa, joka 1 momentin nojalla on *tuomittava* menetetyksi sen vuoksi, että se on pyydytetty luvattomana aikana, milloin kalaerän haltija ei heti omalla kustannuksellaan anna 11 §:n 2 momentissa tarkoitetun henkilön lajitella muuta kalaa erilleen, on myös viimeksi mainittu kala *tuomittava* menetetyksi, jollei tätä katsota *ilmeisen* kohtuuttomaksi.

*Astia, päällys tai muu väline, jota on käytetty menetetyksi tuomittavan kalan säilyttämiseen, voidaan myös tuomita menetetyksi, jos menettämisseuraamusta ei muuten ole hankaluuksista mahdollista panna täytäntöön.*

#### 9 §

Kalanpyydys, jota on käytetty 7 §:n nojalla rangaistavaan kalastukseen tai joka, vaikka kalastamista ei olekaan harjoitettu, on otettu mukaan kalavesille mennessä olosuhteissa, jotka

7 §:n mukaan aiheuttavat rangaistuksen, on *tuomittava* kokonaan tai osittain menetetyksi, jos omistaja tai hänen sijastaan *kalanyyydyistä edellä* mainituissa olosuhteissa käyttänyt henkilö on tehnyt teon tai siihen tahallisesti myötävaikuttanut eikä menettäminen ole ilmeisesti kohtuutonta. Jos pyydys ei ole tallella, *voidaan sen arvo tuomita* menetetyksi.

#### 10 §

*Menetetyksi ei tuomita 8 ja 9 §:ssä tarkoitettua esinettä tai muuta omaisuutta, joka kokonaan tai osaksi kuuluu muulle kuin rikoksen tekijälle, rikokseen osalliselle tai sille, jonka puolesta tai suostumuksin rikos on tehty. Esine tai omaisuus voidaan kuitenkin tuomita menetetyksi siltä, jolle se on rikoksen tekemisen jälkeen siirretty, jos hän sen vastaanottaessaan on tiennyt omaisuuden liittymisestä rikokseen tai hänellä on ollut perusteltu syy sitä epäillä taikka jos hän on saanut sen lahjana tai muuten vastikkeetta.*

#### 11 §

Jos 7 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa joku tavataan verekseltään tai jos kalavedestä tavataan pyydys, joka 3 §:n nojalla annetun säännöksen mukaan on kielletty, voidaan omaisuus, joka 8 tai 9 §:n nojalla voidaan *tuomita* menetetyksi, sekä vene ja muu *esine*, jolla voidaan olettaa olevan merkitystä teon selvittämisessä, takavarikoida.

Oikeus toimittaa takavarikko 1 momentin nojalla on, paitsi (*poist.*) poliisimiehellä ja virallisella syyttäjällä, myös valtion viranomaisen määräämällä kalastusenvallajalla sekä *rajavartiomiehellä*. Jos takavarikon on toimittanut muu kuin (*poist.*) poliisimies tai virallinen syyttäjä, on takavarikosta mahdollisimman pian tehtävä ilmoitus poliisille tai syyttäjälle taikka lähimmälle poliisimiehelle; ilmoituksen saajan tulee menetellä niin kuin hän itse olisi toimittanut takavarikon.

#### 12 §

*Tämän lain nojalla annettuja säännöksiä on noudatettava niiden määräysten sijasta, jotka rajajokikomissio on antanut kalastussäännön 22 §:n 2 momentin nojalla.*

*Muutoin Tornionjoen kalastusalueen kalastuk-*

*sessä noudatetaan, mitä rajajokisopimuksessa ja kalastussäännössä määrätään. (uusi 2 mom.)*

13 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 1997

---

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Kari Rajamäki /sd, jäsenet Raimo Holopainen /sd, Minna Karhunen /kok, Tapio Karjalainen /sd, Annikki

Koistinen /kesk, Esa Lahtela /sd, Raimo Mähönen /sd, Tero Mölsä /kesk, Tuija Nurmi /kok, Erkki Pulliainen /vihr ja Ola Rosendahl /r sekä varajäsen Jukka Vihriälä /kesk.

---